

ÇUKUROVA BÖLGE HAPİSHANELERİ HAK İHLALLERİ RAPORU

**İHD Adana Şubesi Hapishaneler Komisyonu
Aralık, 2023**

ÇUKUROVA BÖLGESİ HAPİSHANELERİNDE YAŞANAN HAK İHLALLERİNE İLİŞKİN TESPİT VE DEĞERLENDİRME RAPORU

Adana Kürkçüler F, 1 ve 2 Nolu T Tipi ve Osmaniye 1 ve 2 Nolu T Tipi Hapishanelerinde tutulmakta olan çok sayıda mahpusun sağlığa erişim hakkı başta olmak üzere bir takım haklara getirilen kısıtlamalar ve yaşanan diğer hak ihlallerine ilişkin basında çıkan haberlerin yanı sıra, gerek mahpuslar tarafından gönderilen mektup ve faxla, gerekse de mahpus ve yakınları tarafından yapılan başvurular ya da vekilleri tarafından, yaşanan sorun ve sıkıntılarla ilgili bilgilendirilmemiz üzerine; öncelikle başvuru mahpusların sağlık durumları hakkında bilgi edinmek, yine iddia edilen hak ihlallerinin gözlemi, tespiti ve çözümü konusundaki görüş ve önerilerimizi ilgili mercilerin dikkatine sunmak ve kamuoyu ile paylaşmak amacıyla İnsan Hakları Derneği Adana Şubesi avukatlarından oluşan heyetle farklı tarihlerde belirtilen hapishanelere ziyaret gerçekleştirilmiştir. Söz konusu görüşmeler ile gözlem, tespit ve çözüm önerilerimiz aşağıdaki gibidir:

KÜRKÇÜLER F TİPİ KAPALI HAPİSHANESİNDE BULUNAN MAHPUSLAR İLE YAPILAN GÖRÜŞMELER:

1-Görüşülen Mahpus: M. K. – HÜKÜMLÜ

Yapılan görüşmede “Ben 2 yıla yakın bir süredir Kürkçüler Cezaevinde bulunmaktayım. Daha önce Bolu F Tipi Cezaevinde ve Kayseri Bünyan Cezaevlerinde tutuldum. 13 yıldır cezaevindeyim. Ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsüyüm. Kürkçüler Cezaevine getirildiğimden beri tek başıma tutuluyorum. Daha önce de hükümlü olmama rağmen başka cezaevlerinde tek tutulmadım. Hatta mektuplaştığım bir çok arkadaşım tek tutulma uygulamalarının kendi buldukları cezaevinde olmadıklarını söylüyorlar. Tek tutulmam nedeniyle neredeyse kimseyle iletişim kuramıyorum. Gün içerisinde sadece infaz koruma memurları dışında kimseyi görmüyorum. Tek tutulmanın yanı sıra kendim ile aynı suç tipinden hükümlüler ile ortak alan, ortak sosyal ve kültürel etkinlik hakkından da faydalandırılmıyorum. Benim tutulduğum yer neredeyse hücre niteliğinde bir yerdir. Odanın uzunluğu 7 metre genişliği ise 4 metredir. Oldukça küçük ve havasız bir odada tutuluyorum. Kaldığım odanın yanında adli suçlardan hükümlülerin ve başka suç tiplerinden hükümlülerin odası bulunmaktadır. Kendim ile aynı suç tipinden kişiler ile aynı koridorda dahi tutulmuyorum. Bu durum beni oldukça rahatsız ediyor. Daha önce defalarca kez idareye başvuruda buldum ancak her seferinde bana uygulama bu şekilde dediler. Ben bu cezaevine başka mahpuslarla getirildim onların en azından ortak bir havalandırması varken ben yıllardır tek ve diğer arkadaşarımdan ayrı tutuluyorum. Yine cezaevi idaresine sosyal ve kültürel faaliyetlerin başka insanlarla yapılabileceğini dolayısıyla bu faaliyetleri tek başıma yapmanın dayatılamayacağını ifade ettim ama bana her seferinde ‘Tek başına yap ne olacak’ dediler. Ben bu uygulamayı kabul etmediğim için şimdiye kadar hiç spor veya sosyal-kültürel faaliyette bulunmadım. Bulduğumuz cezaevinde mahkum kabul bölümünde hastane sevki veya mahkeme için adliye sevki esnasında bizlere insanlık onuruna aykırı olarak ağız içi arama dayatılıyor. Ben guatr hastasıyım ve 2017 yılında ameliyat geçirdim. Ameliyattan sonra doktor 6 ayda bir mutlaka bir defa kontrole gitmem gerektiğini ve kullanmak zorunda olduğum ilaçların dozajının 6 ayda bir arttırılması gerektiğini belirtmişti. Ancak cezaevinde bizlere hastaneye gidişimiz öncesi ağız içi arama dayatıldığı ve ben de bu dayatmayı insanlık onuruna aykırı olduğunu düşündüğüm için ve bu uygulamanın herhangi bir sebep yokken kendi haklarına dahi aykırı bir şekilde uyguluyor olması nedeniyle kabul etmediğimden doktor

kontrollerine de götürülmiyorum. Aynı zamanda reflü ve ülserim var. Yine dişlerimde yıllardır devam eden bir hastalık var. İmplant tedavisi olmazsam dişlerim dökülecek ve dişsiz kalacağım. Bu ağız içi arama dayatması yıllardır bu cezaevinin en önemli sorunu ve bir an önce çözülmesi gereken bir sorun. Zaten cezaevinin reviri de kötü durumdaydı. Revir doktoru 5 dakika ayırıyor ve ya hiçbir tedavi etmeden direk ilaç yazıp gönderiyor ya da direk hastane sevki yazıyor. Ancak revir doktoru hastane sevki yazsa bile ağız içi arama nedeniyle hastaneye de götürülmiyoruz. Son üç aydır telefon görüşmelerimde yeğenlerim ile Kürtçe konuştuğumda telefonlarımı kesiyorlar. Bana anca kardeşin ile görüşebilirsin diye son derece hukuksuz ve keyfi bir gerekçe sundular. Bu durum yıllardır görmediğim aile bireylerim ile iletişimimi engelliyor. Cezaevinde kantin fiyatları çok yükselmiş durumda. Örneğin 500 gram peynir daha önce 66 TL'ye satılırken şu an ise peynirin gramajı azaltılmış olunmasına rağmen halen aynı fiyata satılıyor. 1,5 litrelik içme sularının altılısı 51 TL'ye satılıyor. Bu durum beni alış veriş yapamaz duruma getirdi. Yine cezaevinde 10 kitap sınırlaması mevcut, odaya istediğim kadar kitap almama da izin verilmiyor." şeklinde beyanda bulunmuştur.

2-Görüşülen Mahpus: A. H. – HÜKÜMÖZLÜ

Yapılan görüşmede "Eylül 2020 yılında tutuklandım. Tutuklandıktan sonra ilk olarak Erzincan Cezaevine gönderildim. 8 Mart 2022 tarihinde şuan tutuklu bulunduğum Adana Kürkçüler Cezaevine sürgün edildim. Yargılanmakta olduğum iki dosyam var her iki dosyamda Bölge Adliye Mahkemesinde(İstinafta). Yargılandığım davaların birinde İlk Derece Mahkemesinde Ağırlaştırılmış Müebbet Hapis Cezası + 78 yıl ceza hükmü verildi diğerinde 10 yıl. Erzincan Cezaevinde, Kürkçüler Cezaevine girişte çıplak arama yapılmak istendi, kabul etmem ve karşı çıktığım için 1 ay görüş yasağı cezası aldım. Verilmiş olunan görüş yasağına itiraz ettim, itirazım reddedildi. Çıplak arama yapan görevliler hakkında suç duyurusunda bulundum, şikâyetim hakkında takipsizlik kararı verildi. Kalbimde ritim bozukluğu ve astım hastalığım var. Şuan tutuklu bulunduğum F Tipinde, hastaneye sevkler sırasında ağız içi arama yapılmak istendiği için hastaneye tedavi olmaya gitmeyi kabul etmiyorum. Çünkü ağız içi araması hukuka aykırı, kötü muamele olduğundan hastaneye sevki kabul etmiyorum. Kaldığım koğuşta 3 kişiyiz, yemeklerin porsiyonları ve dağıtılan ekmeklerin gramaj olarak çok az olduğundan yetersiz kalıyor. Suyu kotalı olarak alıyoruz, 200 Litre Soğuk 50 litre sıcak su olacak şekilde. Verilen su kotası duş alma, temizlik, bulaşık ve diğer ihtiyaçlar için veriliyor. Adana'nın sıcak havalarında verilen su yetersiz kalıyor. Yaz aylarında koğuşun soğutmasını vantilatör ile yapıyor, yaz sıcaklarında yetersiz kalıyor. Kaldığım koğuşta hasta mahpus var, ameliyat olması gerekiyor ancak ağız içi aramadan dolayı hastaneye gitmeyi kabul etmiyor. Ayrıca ATK sevki yapıldı ancak üzerinden aylar geçmesine rağmen dönüş olmadı. Hasta olan tutuklu ve mahpuslara, hastaneye gidiş ve geliş sırasında ağız içi arama yapılmak isteniyor. Tutuklu ve mahpuslar olarak bu uygulamayı kabul etmediğimizden hastaneye sevke çıkmıyoruz. İçeride durumu kötü olan mahpuslar var ağız içi arama uygulaması nedeniyle aylardır hastaneye gitmiyorlar. İ.T. isimli mahpusun böbreğinde kist var ameliyat olması gerekiyor. E. isimli mahpusun beyinde kist var acil ameliyat olması gerekiyor. M.E.Ö. isimli mahpus ağır hasta iki bacağı yok ayrıca pek çok sağlık sorunu var ve tek başına hayatını devam ettirmekte zorlanıyor. ATK sevki yapılmış ancak aylar geçmiş olmasına rağmen bir dönüş yapılmadı, anlattığım mahpusların durumu ağırdır ve bir an önce tedavi edilmeleri gerekiyor. Ancak cezaevi idaresince dayatılan ağız içi arama uygulaması sona erdirilene kadar hastaneye sevke çıkmayacağız. Yaşanan depresyon sırasında buradaydım, benim kaldığım F Tipinde yaralanan kimse olmadı. Depresyon sırasında ve daha sonra devam eden artçılar boyunca kapalı alanda tutulduk. Bloklar arasında faaliyetlerimiz engelleniyor, sadece kendi bloğumuzda sohbet ve spor

imkânı veriliyor. Diğer bloklarda yer alan mahpus ve tutuklularla ortak faaliyetlerde bulunmamız engelleniyor. Diğer bloklardaki mahpus ve tutuklularla faaliyetler engellendiği için bizde atölye ve kurs çalışmalarına çıkmıyoruz. Ayrıca ben kara kalem ve kuru boya ile resim yapıyorum, resim yapmakta kullandığım kalemlerim idarece zorla elimden alındı. Gerekçe olarak da kurs ve atölye faaliyetlerine katılmamam gösteriliyor. Biz diğer bloklarda yer alan mahpus ve tutuklularla faaliyetlere izin verilmeyene kadar atölye ve kurs faaliyetlerine katılmayacağız. Kurul tarafından bir hafta on gün önce koşullu salıverilmesi gereken A.E. isimli mahpusun, kurul tarafından daha önceki disiplin cezaları gerekçe gösterilerek, iyi halli olmadığı gerekçesiyle infazı 3 ay ertelendi. Ağırlaştırılmış Müebbet Hapis Cezası alan mahpus ve tutuklularla çok ağır koşullarda tecrit altında tutulmaktadır. Şöyle ki Covid'den belli bu mahpuslar hiçbir şekilde ortak faaliyetlerde yer alamıyorlar. Ayrıca spor, atölye, kurs gibi ortak faaliyetlerden de yararlanamıyorlar. Ayrıca her bir ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü mahpus hücrelerinin arasına birer adli suçlu katılarak içinde buldukları tecrit daha da ağırlaştırılıyor. D.Ö. ve H.Ş. isimli mahpusların tek başlarına iki kişilik odada tutuluyorlar. Ne kendi blokları ne de diğer bloklardan mahpus ve tutuklularla hiçbir şekilde ortak faaliyetlerde yer alamıyorlar. Bu mahpusların spor, atölye, sohbet, kurs gibi tüm faaliyetleri engelleniyor." şeklinde beyanda bulunmuştur.

3-Görüşülen Mahpus: M.G. – HÜKÜMLÜ

Yapılan görüşmede "Ben 32 yıl ceza aldım. 2006 yılından beri hapis hanedeyim. 2019 yılı Şubat ayından beri Adana Kürkçüler F tipi kapalı hapis hanesindeyim. 2021 yılından beri uygulanan ağız içi arama dayatması halen devam ediyor. Bu sebeple birçok mahpus hastaneye gidemiyor. Benimde normalde bugün hastaneye sevkim vardı. Ancak jandarma noktasına kadar gittik. Jandarma ağız içi araması yapacağını söyleyince ben bunun hukuksuz olduğunu insan onuruna aykırı olduğunu dile getirip ağız içi aramasını kabul etmedim. Kabul etmediğim için hastaneye sevkim yapılmadı. Bu şekilde hastaneye gitmek zorunda olan ancak ağız içi arama dayatmasını kabul etmediği için hastaneye gidemeyen birçok mahpus var. Bu uygulama yüzünden sadece durumu çok ciddi olan hayati riski olan mahpuslar mecbur hastaneye gidiyorlar. Bu mahpuslar onur kırıcı olmasına rağmen ağız içi aramasını kabul etmek zorunda kalıyorlar. Burada birçok rahatsızlığı bulunan mahpuslar var. Ancak ağız içi dayatması ve hapis hane koşulları tedavilerinin önünde büyük engel teşkil ediyor. Ve hastalıkları her geçen gün ilerliyor. K.Ö, yaklaşık 60 yaşında Böbrek yetmezliği, Böbrekte kist var, bunun dışında birçok rahatsızlığı bulunuyor. Düzenli ve etkili tedavi olması gerekiyor. İ.K., Mide ve Bağırsak rahatsızlığı bulunuyor. Aynı zamanda Troid bezleri iyi çalışmıyor. Hastalığı her geçen gün ilerliyor. A.D kalp Tansiyon ve Şeker hastalığı bulunmaktadır. H.G. silahlı çatışmada yaralanmış. Yaralı bir vaziyette tutuklanmış. Sinir damarları hasar almış. Tedavi olması gerekmektedir. İ.T. mide bağırsak ve böbrek rahatsızlığı bulunmaktadır. M.B.K., şeker, tansiyon ve kalp rahatsızlığı bulunmaktadır. H.A. , ileri yaştan kaynaklı şeker, tansiyon ve birçok rahatsızlığı bulunmaktadır. Benim de karaciğer rahatsızlığım var. Düzenli tedavi edilmem gerekiyor. Ancak belirtmiş olduğum ağız içi arama dayatması ve hapis hane koşullarında tedavi olamıyoruz. Bize sadece Birgün Gazetesi veriliyor. Yeni yaşam, Evrensel Gazetelerini talep etmemize rağmen verilmiyor. Bakanlık genelgesinde yer almayan gazeteleri vermiyorlar. Yine dışarıdan dergi alamıyoruz. Burada başvuru yapıyoruz. Uygun görülürse veriliyor. Uygun görülmezse verilmez. Diğer yandan dışarıdan bize kitap geldiğinde de sınırlama katılmış. Kitaplar sadece tek rakamlı aylarda ve sadece bir hafta içinde getirilebiliyor. Bunun dışında kitap alamıyoruz. Yani çift rakamlı aylar ve belirtilen bir hafta dışında kitap alamıyoruz. Yine nerdeyse her gün koşullarımızda arama yapılıyor. Arama esnasında psikolojik olarak bizleri yıpratma girişiminde bulunuyorlar. Diğer

yandan sayım işlemini de arama işlemine çevirmişler. Sayım esnasında dahi arama yapılıyor. Biz burada yaklaşık 47 kişiyiz. Bizleri ziyaret için çıkardıklarında farklı dosyalardan yargılanan kişiler ile birlikte çıkarıyorlar bu durumda karşı karşıya geliyoruz. Bu durum bizler için de ailelerimiz için de tehlike arz etmektedir. Normalde güvenlik gerekçesiyle bizleri arkadaşlarımız ile yan yana getirmiyorlar. Ancak ziyaret esnasında farklı dosyalardan yargılanan kişiler ile aynı anda aynı yerde ziyarete çıkarıyorlar. Yine A.E. isimli mahpusun infazı bitmiş olmasına rağmen tahliye edilmedi ve infazını 3 ay ertelediler. İdare gözlem kurulu Eylül ayında tekrar karar verecek. Şu ana kadar sadece A.E. isimli mahpusun tahliyesi ertelendi. Keyfi şekilde ertelendi. Gerekçesi hala örgüt içerisinde, pişmanlık duymamış şeklinde gerekçelerle infazı ertelendi. Ayrıca birçok kez keyfi şekilde verilen disiplin cezaları gerekçe gösterilmiştir. Bizi diğer mahpuslarla yani diğer koşullarda bulunan arkadaşlarımız ile sohbetlerde spor etkinliklerinde bir araya getirmiyorlar. Hep aynı kişilerle sohbe çıkıyoruz. Birbirimizden haber alamıyoruz. Normalde birlikte sohbe çıkmamız en insani hakkımızdır. Güvenlik gerekçesiyle bunu engelliyorlar.” şeklinde beyanda bulunmuştur.

4-Görüşülen Mahpus- A.B. – TUTUKLU

Yapılan görüşmede “Nisan 2023 yılında tutuklandım. Davam devam ediyor. Mahkemede tutuklandıktan sonra cezaevi girişinde çıplak arama yapılmak istendi. Kabul etmediğim için darp edildim. Hastaneye sevkler sırasında ağız içi arama yapılmak istendiği için hastaneye tedavi olmaya gitmeyi kabul etmiyoruz. Çünkü ağız içi araması hukuka aykırı, kötü muamele olduğundan hastaneye sevki kabul etmiyoruz. Kaldığım koşutta 3 kişiyiz, yemeklerin porsiyonları ve dağıtılan ekmekler çok az olduğundan yetersiz kalıyor. Suyu kotalı olarak alıyoruz. Adana'nın sıcak havalarında verilen su kotası yetersiz kalıyor. Benim her iki kulak zarım patlak, ayrıca iltihaplanmaya karşı düzenli kullanmam gereken ilaçlarım var ilaçlarım verilmiyor. Kaldığım F tipinde hasta mahpuslar var, ameliyat olması gereken mahpuslar var ancak ağız içi aramadan dolayı hastaneye gitmeyi kabul etmiyorlar. Hasta olan tutuklu ve mahpuslar hastaneye gidiş ve geliş sırasında ağız içi arama yapılmak isteniyor. Tutuklu ve mahpuslar olarak bu uygulamayı kabul etmediğimizden hastaneye sevke çıkmıyoruz. İçeride durumu kötü olan mahpuslar var ağız içi arama uygulaması nedeniyle aylardır hastaneye gitmiyorlar. İ.T. isimli mahpusun böbreğinde kist var ameliyat olması gerekiyor. M.E.Ö. isimli mahpus ağır hasta iki bacağı yok ayrıca pek çok sağlık sorunu var ve tek başına hayatını devam ettirmekte zorlanıyor. ATK sevki yapılmış ancak aylar geçmiş olmasına rağmen bir dönüş yapılmadı, anlattığım mahpusların durumu ağırdır ve bir an önce tedavi edilmeleri gerekiyor. Ancak cezaevi idaresince dayatılan ağız içi arama uygulaması sona erdirilene kadar hastaneye sevkler çıkmayacağız. Bloklar arasında faaliyetlerimiz engelleniyor, sadece kendi bloğumuzda sohbet ve spor imkânı veriliyor. Diğer bloklarda yer alan mahpus ve tutuklularla ortak faaliyetlerde bulunmamız engelleniyor. Diğer bloklardaki mahpus ve tutuklularla faaliyetler engellendiği için bizde atölye ve kurs çalışmalarına çıkmıyoruz. Biz diğer bloklarda yer alan mahpus ve tutuklularla faaliyetlere izin verilmeyene kadar atölye ve kurs faaliyetlerine katılmayacağız. Ağırlaştırılmış hükümlüler tek başlarına tutuluyor, hiçbir şekilde spor, atölye, kurs ve sohbetlere çıkarılmıyor. Yeni Yaşam gazetesi ve daha pek çok gazete ile dergi talep etmiş olmamıza rağmen tarafımıza verilmiyor.” şeklinde beyanda bulunmuştur.

5- Görüşülen Mahpus: R.D.–HÜKÜMLÜ

Yapılan görüşmede “60 yaşındayım. 2016 yılında tutuklandım. 20 gün gözaltında tutuldum. Gözaltında işkence ve kötü muamele gördüm. 36 yıl hüküm aldım, dosyam onayladı. Daha önce Diyarbakır E Tipi cezaevindeydim. Eylül 2022 yılında Adana Kürkçüler F tipine sürgün edildim. Şuan bulunduğum Kürkçüler F tipi cezaevine giriş sırasında çıplak arama yapılmak istendi, kabul etmeyip karşı çıktım. Çıplak aramayı kabul etmediğim için 3 gün hücre cezası aldım, 3 gün boyunca hücrede tutuldum. Ben Kürkçüler F tipine sevk edildikten sora kızım vefat etti, kızımın cenaze törenine gitmek için yapmış olduğum başvurum reddedildi. Birçok sağlık sorunum var, böbreğimde taş ve kist, yüksek kolesterol ve şeker hastalığı ayrıca boyun fıtığı var. Hastaneye sevkler sırasında ağız içi arama yapılıyor. Mahpuslar olarak bu durumu kabul etmiyoruz. Kabul etmediğimiz için de hastaneye sevkler çıkıyoruz. Benim sürekli kullanmam gereken tansiyon ve şeker ilaçlarım var. Mehmet Emin Özen isimli mahpus ampute bu durumuna rağmen hastaneye sevkler sırasında ağız içi arama yapılmak istendiği için tedavi olmaya gidemiyor. Ayrıca A.D. isimli mahpusun hipertansiyon ve bel ile boyun fıtığı var. Acil olarak ameliyat edilmesi gerekiyor. Bel ve boyun fıtığından kaynaklı olarak yerde yatıyor. İ.T. isimli mahpusun böbreğinde kist var ameliyat olması gerekiyor. Bloklar arasında faaliyetlerimiz engelleniyor, sadece kendi bloğumuzda sohbet ve spor imkânı veriliyor. Diğer bloklarda yer alan mahpus ve tutuklularla ortak faaliyetlerde bulunmamız engelleniyor. Diğer bloklardaki mahpus ve tutuklularla faaliyetler engellendiği için bizde atölye ve kurs çalışmalarına çıkıyoruz. Biz diğer bloklarda yer alan mahpus ve tutuklularla faaliyetlere izin verilmeyene kadar atölye ve kurs faaliyetlerine katılmayacağız. Ayrıca, ağırlaştırılmış müebbet hükümlülere tek başlarına tutuluyor, hiçbir şekilde spor, atölye, kurs ve sohbetlere çıkarılmıyor. Havalandırmalarının üzeri bile tel örgü ile kapatılmış, bu mahpuslara, hapishane içinde tecrit uygulanmaktadır. Söz konusu ağırlaştırılmışlar C blokta kalıyorlar, bu blokta kalan mahpusların tüm hakları engellenmektedir. Bu mahpuslara ceza içinde ceza verilmek istenmektedir. Yeni Yaşam gazetesi ve daha pek çok gazete ile dergi talep etmiş olmamıza rağmen tarafımıza verilmiyor.” şeklinde beyanda bulunmuştur.

6- Görüşülen Mahpus- Ö. L. –HÜKÜMLÜ

Yapılan görüşmede “2016 yılında tutuklandım. Ağırlaştırılmış Müebbet hükümlüsüyüm. Antep H tipinden buraya sürgün edildim. Sürgün sırasında zorla çıplak arama yapıldı, işkence ve kötü muamele gördüm. Girişte çıplak aramayı kabul etmediğim ve zorla arama yapılmak istendiğinde karşı çıktığımdan iletişim cezası aldım. C blokta tek başına bir odada kalıyorum, havalandırmanın üzeri bile tel örgüyle kapalı. Tek tutulmam nedeniyle neredeyse kimseyle iletişim kuramıyorum. Gün içerisinde sadece infaz koruma memurları dışında kimseyi görmüyorum. Tek tutulmanın yanı sıra kendim ile aynı suç tipinden hükümlüler ile ortak alan, sosyal ve kültürel etkinlik hakkından da faydalandırılmıyorum. Benim tutulduğum yer neredeyse hücre niteliğinde bir yerdir. Odanın uzunluğu 7 metre genişliği ise 4 metredir. Oldukça küçük ve havasız bir odada tutuluyorum. Kaldığım odanın yanında adli suçlardan hükümlülerin ve başka suç tiplerinden hükümlülerin odası bulunmaktadır. Kendim ile aynı suç tipinden kişiler ile aynı koridorda dahi tutulmuyorum. Bu durum beni oldukça rahatsız ediyor. Daha önce defalarca kez idareye başvuruda buldum ancak her seferinde bana uygulama bu şekilde dediler. Hiçbir mahpusla iletişim kurmama izin verilmiyor, sohbet, kurs, atölye çalışmasına katılmasına izin verilmiyor. Hiçbir faaliyete katılmama müsaade edilmiyor. İdareye kendi yargılandığım suç tipinden mahpuslarla kalmak istediğime ilişkin başvurularım reddediliyor. Spor ve diğer sosyal etkinlikleri diğer mahpuslarla beraber yapmak

istediğime ilişkin taleplerim ise ‘‘Sende tek başına yap’’ diyerek kabul edilmiyor. Ben bu uygulamayı kabul etmediğim için şimdiye kadar hiç spor veya sosyal-kültürel faaliyette bulunmadım. Bu cezaevinde hastaneye sevkler sırasında ağız içi arama yapılmak isteniyor. Hukuka aykırı, onur kırıcı bu uygulamayı kabul etmeğim için hastaneye sevkim gerçekleşmedi. Söz konusu uygulama sona erene kadar hastaneye sevki kabul etmeyeceğim. Bu cezaevinde ağırlaştırılmış müebbet hükümlüsü mahpuslara, yoğun bir tecrit uygulanıyor. Yeni Yaşam gazetesi ve daha pek çok gazete ile dergi talep etmiş olmamıza rağmen tarafımıza verilmiyor.’’ şeklinde beyanda bulunmuştur.

7- Görüşülen Mahpus-İ. K. -HÜKÜM ÖZLÜ

Yapılan görüşmede ‘‘ Hapishanedeki en büyük sorunumuz ağız içi arama sorunudur. Ağız içi arama uygulamasından dolayı çok uzun zamandır ne hastaneye ne mahkemeye çıkamıyoruz. Bugüne kadar yapılan tüm başvurular sonuçsuz kaldı. Kurumlardan gelen cevaplar birbirinin tekrarı şeklinde olduğu için etkin bir başvuru yolu da bulunmamaktadır. Konuya ilişkin kamuoyu oluşturulması gerekiyor. Ağız içi aramanın gerekçesi olarak içerdekilerin ağızlarında jilet bulundurma durumunu kullanıyorlar. Ancak bu cezaevinde bugüne kadar böyle bir vaka da yaşanmadı. Kaldı ki kantindeki jiletler de en son değiştirilmişti. Kantinde satılan jiletler bu işe müsait değil zaten. 3-4 aydır komutanın değiştiğini duyduk. Yine vali de değişmiş. Ayrıca cezaevi savcısı da değişti. Tüm bu mekanizmalarla tekrardan görüşme yapılıp, kamuoyu oluşturulursa belki uygulamada da bir değişiklik olabilir. Biz komutanla görüşmeyi de talep ettik ancak bugüne kadar kendisiyle bir görüşme olmadı. Yine geçen ay Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumundan bir heyet cezaevini ziyarete gelmiş diye duyduk. Bizimle aynı suç grubunda yatan arkadaşımız N.T. kaldığı odayı da ziyaret etmişler. Ancak görüşme içeriğine dair bir bilgimiz yok. Odalarımız birbirinden uzak olduğu, sohbet ve spora diğer odalarda bulunan arkadaşlarımızla çıkmadığımız için detaylı bilgi elde edemiyoruz .’’ şeklinde beyanda bulunmuştur.

8- Görüşülen Mahpus- D. Ö.-HÜKÜMLÜ

Yapılan görüşmede ‘‘ Bulduğum Kürkçüler Cezaevinde, yaşanan hak ihlalleri, kötü muamele ve infaz yakma, Abdullah Öcalan ve diğer mahpuslar üzerinde uygulanan tecritin kaldırılması amacıyla 27 Kasım tarihinde açlık grevine başladım. Başlamış olduğum grev, taleplerimiz kabul edilene kadar devam edecektir. Başlattığım açlık grevi süresince, iışelerimiz günlük olarak 5 kaşık şeker, biraz tuz, 1 çay kaşığı karbonat olarak verildi. Vitamin talebimiz, revir doktoru tarafından uygun görülmediği için verilmedi. Odalarımızda yapılan aramalar sırasında 10 mahpusa tutmuş oldukları bazı el yazıları dolayısıyla 11 günlük hücre cezası verildi.’’ şeklinde beyanda bulunmuştur.

ADANA KÜRKCÜLER T TİPİ KAPALI HAPİSHANESİNDE TUTULAN MAHPUSLAR İLE YAPILAN GÖRÜŞMELER :

1-Görüşülen Mahpus: İ. E. -HÜKÜMÖZLÜ

Yapılan görüşmede “Ben yaklaşık bir buçuk yıldır bu cezaevinde bulunuyorum. Yaklaşık 2 yıldır da tutukluyum. Daha önce Edirne ve Diyarbakır Cezaevlerinde de kısa bir süre kaldım. Yerel mahkeme hakkımda 6 yıl 3 ay hapis cezası verdi. Dosyam halen istinaftadır. Ben ülser hastasıyım. Aynı zamanda kalçamda kuyruk sokumumda bulunan kemiğimde sorun var ve bu yüzden şiddetli ağrılar çekiyorum hatta oturmakta da zorlanıyorum. Bu cezaevinde ağız içi arama uygulaması dayatıldığı için ve ben de bu uygulamayı insan onuruna aykırı bulup ağız içi arama yapılmasını gerektirecek bir durum olmamasına rağmen sürekli uygulanması nedeniyle bu uygulamayı kabul etmiyorum. Ağız içi arama dayatmasını kabul etmediğim için hastaneye sevkim gerçekleştirilmiyor. Yine bulunduğum cezaevinde ‘terör hükümlüsü kimliği’ ve tek sırada askeri ve nizami yürüme dayatması var. Ben bu uygulamayı da kabul etmiyorum. Bu uygulamayı kabul etmeyen diğer kişiler hakkında daha önce çeşitli kez disiplin cezaları verildi. Diğer kişiler bu disiplin cezalarına Adana İnfaz Hakimliklerinin de itiraz ettiler ancak duruşmada Kürtçe savunma yapımları engellendi ve itirazları reddedildi. Avukat görüşüne getirilirken de bir başka arkadaşımınla birlikte getirildik. Bu esnada infaz koruma memurları bize ‘önüne bak, sağa sola bakma, tek sırada yürüyün’ şeklinde dayatmada bulundular. Yine arkadaş görüşüsü olarak yazdığım bir arkadaşımın hakkında yargılandığı davadan beraat kararı verilmiş olunmasına rağmen görüşüm olarak yazılması talebim idarece reddedildi. Bu durumu bana sözel olarak iletiler. Ben de kendilerine bana bu durumu yazılı olarak iletmelerini çünkü bu karara itiraz edeceğimi söyledim ancak buna rağmen bana yazılı herhangi bir karar vermediler. Ben İnfaz Hâkimliğine dilekçe yazıp bu durumu anlattım ancak İnfaz Hakimliği idarece verilen bir karar olmadığı gerekçesiyle başvurumu reddetti. Yani idareyle başlayan ve İnfaz Hakimliği ile devam eden tamamen hukuksuzluklar zinciri yaşanıyor. İtiraz yolu bile tanınmıyor bize. Bize adeta hakkınızı dahi arattırmayız deniliyor aslında. Cezaevinde her tutuklu ve hükümlünün enstrüman hakkı var. Ailelerimiz tarafından bize gönderilen flüt, bağlama ve gitar odamızda bir tane enstrüman olduğu gerekçesiyle bizlere verilmedi. Bu cezaevinde yıllardır devam eden su sorunu var. Çeşmeden akan su kirli ve içerisinden kurt ve solucan çıktığı da oluyor. Çeşmelerden akan su çok tuzlu olduğu için içme suyu olarak da kullanamıyoruz. Bu suyla yüzünüzü yıkadığımızda yüzünüz yanıyor ve yüzünüz yapış yapış oluyor. Cezaevinin yemekleri de yetersiz ve kötü. Yemekler genellikle aynı ve besin değeri düşük hazır yiyeceklerden oluşuyor. Örneğin sürekli hazır şnitzel veriliyor. Daha önce odamızda bulunan bir kişi vejetaryen olmasına rağmen buna uygun yemek verilmedi kendisine aksine kendisine sürekli içinde et olan yemekler verildi. Bu arkadaşımız da bu durumu ısrarlı bir şekilde ilgili yerlere dilekçe vererek çok defa şikâyet etti. Arkadaşımız bu şikâyetlerinden kısa bir süre sonra kendi isteği dışında başka bir cezaevine sürgün edildi. Bulduğumuz cezaevinde bizlere Yeni Yaşam Gazetesi verilmiyor. Yine bizlere metal kaşık ve çatal güvenlik gerekçesiyle verilmiyor. Bu duruma karşı İnfaz Hakimliğine başvuruda bulduk ama İnfaz Hakimliği de bu araç ve gereçlerin bıçak olarak kullanılma ihtimali olduğu şeklinde absürt bir gerekçeyle idarenin hukuksuz kararına yaptığımız şikayeti reddetti.” şeklinde beyanda bulunmuştur.

2-Görüşülen Mahpus: M.Ç.-HÜKÜMÖZLÜ

Yapılan görüşmede “2022 yılında Edirne Cezaevinden buraya getirildim. Yerel mahkeme tarafından hakkımda verilen hüküm istinaf incelemesindedir. Bulduğum cezaevinde uzun bir süredir su sıkıntısı yaşıyoruz. Çeşmelerden akan su kirli ve içinden kurt çıktığı dahi oluyor. Defalarca kez bu durum için Adalet Bakanlığına başvuruda bulduk ancak değişen bir şey olmadı. Çeşmeden akan su kireçli de aynı zamanda. Bir keresinde bu suyu semaverde kaynattık, semaverin altı hep kireç oldu. Suyun rengi de kahverengi ve su deniz suyu gibi çok tuzlu. Aynı zamanda sık sık su kesintisi yaşanıyor. Gün içerisinde su saat sabah 09.00’da kesiliyor 12.00’da yeniden veriliyor. 12.00-13.30 arası yeniden su verilip sonra akşam 17.00’a kadar yeniden kesiliyor. Ardın 17.00-18.00 arası 1 saat su verilip bazen akşam 20.00’ye kadar bazen gece 23.00’a kadar su verilmediği oluyor. Defalarca kez bu durumu idareye ilettik ancak bize her seferinde ülkede kuraklık olduğunu ve tasarruf yapmamız gerektiği söyleniyor. Yani adeta bizle dalga geçiyorlar. Bundan 1 ay önce cezaevi içerisinde 2 farklı su kuyusu açtıklarını ve su kesintisi yaşanmayacağını söylediler ancak hala su kesintisi yaşıyoruz. Yine ayda iki defa spor faaliyetlerinden yararlandırılmamız gerekirken sadece 1 defa spora çıkarılıyor. Bulduğumuz cezaevinde bize tek sırada ve nizami yürüyüş dayatılıyor. Avukat görüşüne getirilirken bir başka oda arkadaşım ile getirildim. Bu esnada biz yan yana yürümeye çalışırken bizi getiren infaz koruma memurlarından birisi bana omuz atarak tek sırada yürümeyi dayattı ancak biz bu dayatmayı kabul etmiyoruz. Çünkü biz asker veya esir değiliz. Cezaevinde olsak da bize insan onuruna uygun davranmaları gerekir. Benim safra kesimde taş var. Bu nedenle şişkinlik ve yoğun ağrı oluyor. Hastaneye gitme talebim mahkum kabul bölümünde ağız içi aramayı kabul etmediğim için reddedildi ve hastaneye götürülmedim. Revir doktoru da çoğu zaman ilgilenmiyor ve ağrı kesici veya mide rahatlatıcı şeklinde ilaçlar yazıp geri gönderiyor. Yine daha önce eşim bana bağlama gönderdi, bir oda arkadaşım kaval gönderildi ancak idare odada bir tane enstrüman var diyerek bize gönderilen bu enstrümanları bizlere vermedi ve depoya kaldırdı. İdareye itiraz ettim ama bana yazılı herhangi bir belge vermedikleri için İnfaz Hakimliğine başvuru yaptığımızda İnfaz Hakimliği ortada bir cezaevi idaresi kararı yok diyerek başvurularımızı reddetti. Yine ailelerimiz tarafından gönderilen çarşaf, battaniye, iç çamaşırı gibi malzemeler de bizlere verilmiyor. İdare bunların kurum kantininde satılıyor oluşunu gerekçe göstererek el koyup depoya kaldırdı. Oysa satın almak için durumumuz olmayabiliyor çünkü kantin fiyatları çok yükselmiş durumda.” şeklinde beyanda bulunmuştur.

3-Görüşülen Mahpus- Ü.Ç. –HÜKÜM ÖZLÜ

Yapılan görüşmede “ Edirne Cezaevinden buraya getirildim. İlk derece mahkemesi 7,5 yıl ceza verdi dosyam şuan Yargıtay’da. Edirne Cezaevine getirildiğim sırada, 40-50 kişilik gardiyan grubu girişte burası başka cezaevlerine benzemez, biz ne dersek o olur, sizleri adam edeceğiz, diye hakaretler edip, tek sıra halinde çıplak arama yapmak istediler. Bu cezaevinde uzun bir süredir su sıkıntısı yaşıyoruz. Çeşmelerden akan su kirli ve içinden kurt çıktığı dahi oluyor. Defalarca kez bu durum için Adalet Bakanlığına başvuruda bulduk ancak değişen bir şey olmadı. Çeşmeden akan su kireçli . Hafta da iki gün olan spor hakkımız, hukuka aykırı şekilde bir güne düşürüldüğü için spor yapmaya vaktimiz kalmadığı için bundan yaklaşık 6-7 ay önce bulduğum odanın banyosunda spor yapmaya çalışırken düştüm. Düşme sırasında başımı korumak isterken, alaturka tuvaletin, ayak konulan yerine sert bir şekilde düştüm. Düşmem sonucunda makat çatlağı/kırığı oluştu. İlk başta revir doktoru rahatsızlığımın basurdur diye değerlendirip ilaç tedavisi uyguladı daha sonra durumumun kötüleşmesi üzerine Adana Şehir Hastanesine sevkim yapıldı. Sevk sonrası çekilen mr

ve yapılan tetkikler sonucunda hastalığının anal fissür olduğu ve teşhis için geç kaldığını, ameliyat edilmesi gerektiğini söyledi. Ameliyat için 2 yıl sonrasına gün verildi. Rahatsızlığım dolayısıyla, sırt üstü uzanamıyorum ve oturamıyorum. Acil olarak ameliyat edilmem gerekiyor. Daha önce geçirmiş olduğum katarakt ameliyatı dolayısıyla göz merceğimde problem kayma oluyordu, makat çatlağı dolayısıyla yüz üstü yattığım için gözümdeki mercek kaymış ve bu da şiddetli baş dönmesi ve ağrılara yol açıyor. Göz için yapılan muayene sonrası yine acil olarak ameliyat olmam gerektiği söylendi. Oda arkadaşım M.E.A. gönderdiği mektupta yer alan sözler dolayısıyla 11 günlük hücre cezası aldı, şuan cezası infaz hakimliğinde. ” şeklinde beyanda bulunmuştur.

OSMANİYE 2 NOLU T TİPİ KAPALI HAPİSHANESİNDE BULUNAN MAHPUSLAR İLE YAPILAN GÖRÜŞMELER

1- Görüşülen Mahpus- V. B. – HÜKÜMÖZLÜ

Yapılan görüşmede “6 yıldır tutukluyum. Dosyam Yargıtay’da. İlk Derece Mahkemesi 12 yıl hüküm kurdu. Sağlık problemim yok ancak beraber kaldığım mahpuslarında sağlık sorunu olanlar var. Bu mahpuslar, A.İ. omuzunda damar çekilmesinde kaynaklı kolunda kısılma var, kolundaki damar ve sinir sorunlarından kaynaklı oluşan kırıklar için ameliyat edildi ancak damar ve sinirlerindeki rahatsızlığı tedavi edilmedi için kolunu kullanamıyor. R.Y. alerjisi var, ancak tedavisi yapılmıyor. M.Ç. ayak sinirlerinin zarar görmüş olmasından kaynaklı rahatsızlığı var tedavisi yapılmıyor. Hastaneye sevkler çok geç gerçekleşiyor. Gerçekleşen sevkler sonuçsuz kalıyor, tedavilerde süreklilik sağlanmadığı için sonuç alamıyoruz. Burada Diş hastanesinde tedavi konusunda çok ciddi sorunlar yaşıyoruz, diş tedavisi için hastaneye sevk edilen hiçbir mahpusun diş tedavisi yapılmıyor. Hastanede bulunan bazı diş hekimlerinin bizlere ırkçı, yaklaşımlar gösterip tedavilerimizi yapmak istemiyorlar. Yemekler genel olarak az, porsiyonları yetersiz. Su kotalı, verilen su kotası duş, temizlik ve içme ihtiyaçları için veriliyor. Sıcak havalarda genelde yetersiz kalıyor. Kantin fiyatları çok yüksek. Soğutmalar için vantilatör kullanılıyor. Sıcak havalarda yetersiz kalıyor. Ayrıca sıcak havalarda sivrisinek sorunu yaşıyor buna ilişkin ilaçlama yapılmadı. Yaşanan depremlerde bizim koğuşta bir can kaybı yaşanmadı. Bunun dışında kayıp olup olmadığına dair bilgim yok. Ancak söyle bir durum vardı, deprem sonrası sabah 7.30-8.00’e kadar cezaevi idaresinden veya güvenlikten kimse uğramadı. Deprem anından belirttiğim saate kadar kapalı alanda tutulduk. Daha sonra sabah gelip sadece havalandırma kapısı açıldı. Ortak faaliyetler izin verilmiyor. Her koğuş sadece kendi arasında faaliyet gerçekleştiriyor. Spor, sohbet, kurs ve diğer faaliyetlerin ortak yapılması engelleniyor. M.S.A. isimli mahpusun 2 ay önce tahliye olması gerekiyordu ancak İdare ve Gözlem Kurulu tarafından infazı, daha önce almış olduğu disiplin cezaları, ailesi ve kendisinin siyasi görüşü gibi sorular sorularak ertelendi. Yeni Yaşam gazetesi ve dergiler yayınları fark edilmeksizin hiçbir şekilde verilmiyor. C.I. isimli mahpus Siverek Cezaevinden, Osmaniye Cezaevine giriş sırasında çıplak arama yapılmak istenmiş. Bunu kabul etmeyip karşı çıktığı için 2 gün boyunca depo diye tabir edilen bir yerde tutulmuş. Ayrıca kendisi Hepatit Hastasıdır.” şeklinde beyanda bulunmuştur.

2- Görüşülen Mahpus – B.B. – HÜKÜMLÜ

Yapılan görüşmelerde “2016 yılında Mardin’de tutuklandım. 30 günlük gözaltı sürecinden sonra Osmaniye Cezaevine getirildim. Dosyam onaylandı şuan hükümlüyüm. Sağlık problemim yok ancak beraber kaldığım mahpuslardan sağlık sorunu olanlar var. Bu mahpuslar, A.İ. omuzunda damar çekilmesinde kaynaklı kolunda kısılma var, kolunu kullanamıyor. R.Y. alerjisi var, ancak tedavisi yapılmıyor. M.Ç. ayağında sağlık problemi var tedavisi yapılmıyor. M.F.E. ayak sinirlerinde yara var tedavisinde süreklilik sağlanmadığı için durumu kötüleşiyor. M.K. dişlerinde ve diş etlerinde problemi var diş tedavisi için hastaneye sevk edilmiyor, edildiklerinde hastane personeli, doktorları tarafından tedavi edilmek istenmiyorlar. Genel olarak hastaneye sevkler çok geç gerçekleşiyor. Gerçekleşen sevkler sonuçsuz kalıyor, tedavilerde süreklilik sağlanmadığı için sonuç alamıyoruz. Burada Diş hastanesinde tedavi konusunda çok ciddi sorunlar yaşıyoruz, hastaneye sevk edilen hiçbir mahpusun diş tedavisi yapılmıyor. Hastanede bulunan bazı diş hekimlerinin bizlere ırkçı, yaklaşımlar gösterip tedavilerimizi yapmak istemiyorlar.

Yemekler genel olarak az, porsiyon küçük yetersiz kalıyor. Su kotalı, verilen su kotası duş, temizlik ve içme ihtiyaçları için veriliyor. Sıcak havalarda genelde yetersiz kalıyor. Kantin fiyatları çok yüksek. Ayrıca sıcak havalarda sivrisinek sorunu yaşanıyor buna ilişkin ilaçlama yapılmadı. Yaşanan depremlerde bizim koğuşta bir can kaybı yaşanmadı. Bunun dışında kayıp olup olmadığına dair bilgim yok. Ancak söyle bir durum vardı, deprem sonrası sabah 7.00-7.30'e kadar cezaevi idaresinden veya güvenlikten kimse uğramadı. Deprem anından kapalı alanda tutulduk. Daha sonra sabah gelip sadece havalandırma kapısı açıldı. Ortak faaliyeteler izin verilmiyor. Her koğuş sadece kendi arasında faaliyet gerçekleştiriyor. Spor, sohbet, kurs ve diğer faaliyetlerin ortak yapılması engelleniyor. M.S.A. isimli mahpusun 2 ay önce tahliye olması gerekiyordu ancak İdare ve Gözlem Kurulu tarafından infazı, daha önce almış olduğu disiplin cezaları, ailesi ve kendisinin siyasi görüşü gibi sorular sorularak ertelendi. Yeni Yaşam gazetesi ve dergiler yayınları fark edilmeksizin hiçbir şekilde verilmiyor. Buraya getirilen bazı kişilere cezaevi girişinde çıplak arama dayatılmış, C. I. Siverek Cezaevinden getirilirken giriş sırasında kendisine çıplak arama yapılmak istenmiş. Bunu kabul etmeyip karşı çıktığı için disiplin cezası almış ve 2 gün boyunca depo diye tabir edilen bir yerde tutulmuş." şeklinde beyanda bulunmuştur.

3- Görüşülen Mahpus- M.Ç. - HÜKÜMLÜ

Yapılan görüşmede "Şuan hükümlüyüm dosyam onaylandı 12.5 yıl. Gözümde katarakt ve sol bacağımda sinirlerde sorun var hastaneye sevk talebinde bulundum ancak talebim daha karşılanmadı. Ayrıca beraber kaldığım mahpuslardan sağlık sorunu olanlar var. Bu mahpuslar, A. İ. omuzun da damar çekilmesinde kaynaklı kolunda kısılma var, kolunu kullanamıyor. R.Y. alerjisi var, ancak tedavisi yapılmıyor. M.F.E. ayak sinirlerinde yara var tedavisinde süreklilik sağlanmadığı için durumu kötüleşiyor. M.K. dişlerinde ve diş etlerinde problemi var diş tedavisi için hastaneye sevk edilmiyor, edildiklerinde hastane personeli, doktorları tarafından tedavi edilmek istenmiyorlar. Genel olarak hastaneye sevkler çok geç gerçekleşiyor. Gerçekleşen sevkler sonuçsuz kalıyor, tedavilerde süreklilik sağlanmadığı için sonuç alamıyoruz. Burada Diş hastanesi konusunda çok ciddi sorunlar yaşıyoruz, diş tedavisi için hastaneye sevk edilen hiçbir mahpusun diş tedavisi yapılmıyor. Hastanede bulunan bazı diş hekimlerinin bizlere ırkçı, yaklaşımlar gösterip tedavilerimizi yapmak istemiyorlar. Yemekler genel olarak az. Su kotalı, verilen su, duş, temizlik ve içme ihtiyaçları için veriliyor. Sıcak havalarda genelde yetersiz kalıyor. Kantin fiyatları çok yüksek. Soğutmalar için vantilatör kullanılıyor. Sıcak havalarda yetersiz kalıyor. Ayrıca sıcak havalarda sivrisinek sorunu yaşanıyor buna ilişkin ilaçlama yapılmadı. Deprem anından kapalı alanda tutulduk. Daha sonra sabah gelip sadece havalandırma kapısı açıldı. Ortak faaliyeteler izin verilmiyor. Her koğuş sadece kendi arasında faaliyet gerçekleştiriyor. Spor, sohbet, kurs ve diğer faaliyetlerin ortak yapılması engelleniyor. M.S.A. isimli mahpusun 2 ay önce tahliye olması gerekiyordu ancak İdare ve Gözlem Kurulu tarafından infazı, daha önce almış olduğu disiplin cezaları, ailesi ve kendisinin siyasi görüşü gibi sorular sorularak ertelendi. Yeni Yaşam gazetesi ve dergiler yayınları fark edilmeksizin hiçbir şekilde verilmiyor. Ayrıca E.Ç. isimli mahpusa, Osmaniye cezaevine girişte çıplak arama yapılmak istenmiş bunu kabul etmeyip karşı çıktığı için 2 ay görüş yasağı aldı." şeklinde beyanda bulunmuştur.

4- Görüşülen Mahpus- B.C.- HÜKÜMÖZLÜ

Mahpus ile yapılan görüşmede “2015 yılından beri tutuklandım, şu an hükümlüyüm, yerel mahkeme müebbet hapis cezası verdi, dosyam kesinleşmedi, şuan Yargıtay’da. Böreğimde rahatsızlığım var, 2008 yılında ameliyat oldum. Ameliyat sonucu bir böbreğinin alındı, yaşamımı tek böbrek ile devam ettiriyorum. Revirden, böbrek rahatsızlığım için hastaneye sevkim yapıldığı halde hastaneye götürülmedim. Bu cezaevinde sadece kalp rahatsızlıklarının acil olarak görülüyor, diğer hastalıklara acil olarak görülmediğinden hastaneye sevkler yapılmıyor. Hastaneye yapılan sevkler çok uzun süre bekletildiği ve tedavilerde süreklilik sağlanmadığı için sonuç alınamıyor. Ayrıca, dış hastanesine sevklerde ve tedavilerde çok ciddi sorunlar yaşıyoruz. Dış tedavisi için hastaneye sevkler yapılmıyor. Sevkler yapılsa bile hastane çalışanların ırkçı yaklaşımları nedeniyle tedaviler yapılmıyor. Dış hastanesinde yaşanan bu duruma ilişkin hem cezaevi idaresine hem de Adalet Bakanlığına çok sayıda dilekçe verdik. Yakın zamanda Adalet Bakanlığından yetkilerin geldiklerini ancak durumda bir değişiklik olmadı. Ortak faaliyeteler izin verilmiyor. Her koğuş sadece kendi arasında faaliyet gerçekleştiriyor. Spor, sohbet, kurs ve diğer faaliyetlerin ortak yapılması engelleniyor. M.S.A. isimli mahpusun 2 ay önce tahliye olması gerekiyordu ancak İdare ve Gözlem Kurulu tarafından infazı, daha önce almış olduğu disiplin cezaları, ailesi ve kendisinin siyasi görüşü gibi sorular sorularak ertelendi.” şeklinde beyanda bulunmuştur.

5- Görüşülen Mahpus- A.İ. - HÜKÜMLÜ

Mahpus ile yapılan görüşmede “Irak Halepçeliyim. Nusaybin’de sokağa çıkma yasakları döneminde yakalandım. Ağırlaştırılmış Müebbet cezası aldım, karar kesinleşti. Yakalandığımda kolumdan ve göğsümden yaralıydım. Göğsümdeki mermi kalbe yakın olduğundan ameliyatla çıkarılamadı. Osmaniye cezaevine getirildiğim ilk zamanlarda hastaneye götürülüp, orada hücre şeklinde odalarda bekletilip, tedavim yapılmadan cezaevine geri getiriliyordum. Hastanede beklediğim odalarda sürekli tehditlere ve hakaretlere maruz kalıyordum. Yine ilk zamanlarda benim gibi yaralı olan diğer arkadaşlarım da tedavi edilmedikleri için durumları ağırlaştı. İlk zamanlarda benimde tedavim yapılmadığından, kolumdaki damalar zayıflayıp, küçülmeye başlamasıyla kolumu kullanılmaz hale geldi. Kolumun küçülmesi nedeniyle oluşan kırıklardan dolayı ameliyat oldum ancak damalar zayıflamaya ve küçülmeye devam ettiğinden kolumdaki durum daha da ağırlaşmaya başladı. Bu tedaviler için hastaneye sevklerim geç yapıldığı için tedavilerden sonuç elde edilemiyor. Ailem Irak’ta yaşadığı için onlarla hiçbir şekilde görüşemiyor, hiçbir şekilde iletişim kuramıyorum ve aileden ekonomik destek alamadığım için ekonomik olarak sıkıntı çekiyorum.” şeklinde beyanda bulunmuştur

6- Görüşülen Mahpus- R. Y. –HÜKÜMLÜ

Mahpus ile yapılan görüşmede “7,5 yıldır cezaevindeyim. Görüş ve hastaneye sevkler sırasında koridordan geçirildiğimizde tek sıra halinde yürüme için dayatmalar yapıyor, karşı çıktığımızda, infaz koruma memurlarıyla tartışma çıkıyor, en son hastaneden getirildiğimde koridorda başka suçlardan tutuklu bulunan, kişilerle beraber tek sıra halinde yürütülmek istendim. Bunun hem kavgaya yol açabileceğini hem de yaşamımızı tehlikeye sokabileceği konusunda idareye ilettik. Müdür ve baş memur bu konuda hassas davranıyor ancak bazı infaz memurlarının bilerek tartışma çıkarmaya ve bizi adli suçlular karşı karşıya getirmeye çalışıyorlar. Ortak faaliyeteler izin verilmiyor. Her koğuş sadece kendi arasında faaliyet gerçekleştiriyor.

Spor, sohbet, kurs ve diğer faaliyetlerin ortak yapılması engelleniyor. 2 hafta da bir ancak spor yapmamıza izin veriliyor. Kitaba ve kütüphaneye erişimimiz kısıtlanıyor. Kitap sayısının artırılması taleplerine ilişkin dilekçelerimize cevap verilmiyor. Yeni Yaşam ve Evrensel gazetelerini talep ettiklerini ancak bu talepler yanıtlanmıyor. Kantin çok pahalı, dış kantine erişemiyoruz, dış kantinden taleplerimiz yerine getirilmiyor. Dosya savunma hazırlığı için bilgisayardan faydalanamıyoruz. Osmaniye’de hapishaneye getirildiğimde yaralıydım. Yaralarım halen iyileşmedi, şarapnel parçası vücudumda olması nedeniyle ağrılarım oluyor. Son zamanlar da kanlı dışkı rahatsızlığı başladı, önceleri basur zannedilip hastaneye sevk edilmedim ve hastalığın ilerledi. Rahatsızlığım devam edince doktor hastaneye sevk etti ancak tedavi süreci devam ettiğinde kesin teşhis konulamadı. Ayrıca yoğun bir alerji rahatsızlığım var ciltteki kızarıklar ve kaşıntılar bir türlü geçmiyor. Buna ilişkin sevk taleplerim yerine getirilmiyor sadece ilaç tedavi uygulanıp geçirtiliyor. Burada dış hastanesinde çok ciddi sorunlar yaşıyoruz. Yaşanan bu duruma ilişkin hem cezaevi idaresine hem de Adalet Bakanlığına çok sayıda dilekçe verdik. Yakın zamanda Adalet Bakanlığından yetkilerin geldiklerini ancak durumda bir değişiklik olmadı. Yeni Yaşam ve Evrensel gazetesi talep ettik ancak talebimize hiçbir şekilde geri dönüş yapılmadı. Ayrıca yayını her ne olursa olsun hiçbir dergi talebimiz kabul edilmiyor.” şeklinde beyanda bulunmuştur”

OSMANIYE 1 NO'LU T TİPİ KAPALI HAPİSHANESİNDE TUTULAN MAHPUSLAR İLE YAPILAN GÖRÜŞMELER :

1-Görüşülen Mahpus – M.S.A. –HÜKÜMLÜ

Yapılan görüşmelerde “2016 yılında Batman’da tutuklandım. 10 yıldır hüküm aldım. Dosyam onayladı. Bana verilen hükmün bitmesine 4 ay kaldı. Benim şuan bir sağlık sorunum yok ancak koğuş arkadaşım A.O. durumu ağır, kalbi delik, Sağ ve Sol Şah damarları % 35-40 oranında tıkalı, damarlarındaki tıkanıklık son evre olan 3.evrede acil müdahale edilmesi gerekiyor. Ayrıca Sol taraflı kısmen felçli. Hastaneye sevkleri yapılıyor ancak tedavisi tamamlanmıyor. Bu mahpusun durumu çok ağırdır. Ayrıca bir diğer koğuş arkadaşım T.A. tüm dişleri kaldırıldı ancak tedavisine devam edilmiyor. Diş hastanesine sevki yapılmıyor. Yapıldığı zamanda tedavi yapılmadan geri getiriliyor. Yemeklerin porsiyonları az, yetersiz. Kantine erişebiliyor ancak fiyatları çok yüksek olduğundan ihtiyaçlarımızı karşılamamız mümkün olmuyor. T.A. isimli koğuş arkadaşım dişlerinin tamamı kaldırıldığında katı yiyecekleri tüketemiyor. Sıvı yiyecek talepleri karşılanmıyor. Deprem günü saat 7.30-8.00 saatlerine kadar cezaevi idaresinden veya güvenlik görevlilerinden kimse uğramadı. Sabah 8.00-8.30 arası gelip sadece havalandırma kapısını açıp gittiler. Bizim koğuştan yaralanan veya yaşamını yitiren kimse olmadı. Diğer koğuşlara ilişkin bilgim yoktur. İdare Gözlem Kuruluna 2 kez çıktım. Kurulda siyasi görüşüm, ailemim görüşü ve daha önceki disiplin cezalarım gerekçe gösterilerek 2 defa 3 ay şeklinde 6 ay ertelendi. Yeni yaşam, Evrensel Gazetelerini talep etmemize rağmen verilmiyor. Bakanlık genelgesinde yer almayan gazeteleri vermiyorlar.” şeklinde beyanda bulunmuştur.

2- Görüşülen Mahpus: T.A.– HÜKÜMLÜ

Yapılan görüşmelerde “2010 yılında Van’da tutuklandım. 2 dosyam var. Ceza dosyalarımın birinden 3 yıl diğerinden 20 yıl hüküm kuruldu. Dosyalarım onayladı. Siverek cezaevinden buraya sevk edildim. Osmaniye cezaevinde diş hastanesine sevkim yapıldı tüm dişlerim kaldırıldı ancak, tedavimin geri kalanını tamamlanması için sevkim yapılmıyor. Diş etlerimden iltihaplanma var. Aylardır bu durumdayım. Diş hastanesine sevklerimiz aylarca bekletiliyor. Hastaneye sevk edildiğimde doktor tedavimi yapmak istemiyor. Ayrıca koğuş arkadaşım A.O. durumu ağır, kalbi delik, sağ ve sol şah damarları % 35-40 oranında tıkalı, damarlarındaki tıkanıklık son evre olan 3.evrede acil müdahale edilmesi gerekiyor. Ayrıca Sol taraflı kısmen felçli. Hastaneye sevkleri yapılıyor ancak tedavisi tamamlanmıyor. Bu mahpusun durumu çok ağırdır. Ayrıca M.İ.A. isimli mahpusun açlık grevleri döneminden kaynaklı unutkanlık rahatsızlığı başlamış. Yemeklerin porsiyonları az, yetersiz. Dişlerim olmadığından katı yiyecekleri tüketemiyorum, sıvı yiyecek ihtiyaçlarımı karşılanmıyor. Kantine erişebiliyoruz ancak fiyatları çok yüksek olduğundan ihtiyaçlarımızı karşılamamız mümkün olmuyor. M.İ.A. isimli koğuş arkadaşım, 2 kez İdari Kurula çıktı. Kurulda denetimli serbestlik hakkı 2 defa 3’er ay olmak üzere 6 ay ertelendi. Yeni yaşam, Evrensel Gazetelerini talep etmemize rağmen verilmiyor.” şeklinde beyanda bulunmuştur.

3-Görüşülen Mahpus- A.O. - HÜKÜMÖZLÜ

Yapılan görüşmelerde “Dosyam şuan Yargıtay’da, hüküm özlüyüm. Sağlık problemlerim var. Kalbimin delik olmasından kaynaklı olarak sağ ve sol şah damarlarım %35 -40 oranında tıkalı. Damarlardaki tıkanıklık son evrede. Ameliyat edilmem gerekiyor. Hastaneye sevklerim yapılıyor. Ancak yapılan sevklerin çok geç olmasında kaynaklı tedavi de ilerleme sağlanamadı. Özellikle sabahları uyandığında sol tarafımda çok yoğun morluklar oluyor ve sol tarafımı kullanamıyorum. Koğuş arkadaşım Turan Arslan’ında tüm dişleri kaldırıldı ancak tedavisine devam edilmiyor. Diş hastanesine sevki yapılmıyor. Yapıldığı zamanda tedavi yapılmadan geri getiriliyor. Yemeklerin porsiyonları az, yetersiz. Ayrıca T.A. isimli koğuş arkadaşım katı yiyecekleri tüketemiyor, sıvı yiyecek ihtiyaçları karşılanmıyor. Kantine erişebiliyoruz ancak fiyatları çok yüksek olduğundan ihtiyaçlarımızı karşılamamız mümkün olmuyor. M.İ.A. isimli koğuş arkadaşım, 2 kez İdari Kurula çıktı. Kurulda denetimli serbestlik hakkı 2 defa 3’er ay olmak üzere 6 ay ertelendi. Yeni yaşam, Evrensel Gazetelerini talep etmemize rağmen verilmiyor. Bakanlık genelgesinde yer almayan gazeteleri vermiyorlar.” şeklinde beyanda bulunmuştur.

4- Görüşülen Mahpus:- H. Y. - HÜKÜMÖZLÜ

Mahpus ile yapılan görüşmede “Mart 2016 tarihinden bu yana Osmaniye cezaevindeyim. Şuan hüküm özlüyüm, müebbet ve 10 yıl hapis cezası aldım. Cezaevine getirildiğimde, gardiyanların kötü muamele ve işkencelerine maruz kaldım. Cezaevi yönetimi bu duruma göz yumdu. Daha önce görmüş olduğum işkence ve kötü muameleye ilişkin yapmış olduğum suç duyurusu ve ailesinin İHD’ye yapmış olduğum başvuru dolayısıyla kamuoyu oluştuğu için artık fiziki işkence görmüyorum. Koğuşuma ve havalandırmama kamera takıldı bu durumun sonlandırılmasını istiyorum. Benimle aynı koğuşta olan Afrin’li L.M. isimli bir mahpus kalmakta. Bu mahpus sık sık beni tehdit edip, tahrik edici hareketlerde bulunuyor. Bu mahpus, kameralar takıldığından beri duruldu. Yeni yaşam, Evrensel Gazetelerini talep etmemize rağmen verilmiyor. Bakanlık genelgesinde yer almayan gazeteleri vermiyorlar” şeklinde beyanda bulunmuştur.

5- Görüşülen Mahpus- M.E.K. –HÜKÜMÖZLÜ

Mahpus ile yapılan görüşmede “2018 yılından beri cezaevindeyim. Yerel mahkeme 10.5 yıl hapis cezası verdi, dosyam kesinleşmedi. Şuan hüküm özlüyüm. 1 ay önce Urfa cezaevinden buraya arkadaşım M.E.Ç. beraber getirildim. Osmaniye cezaevine girişte çıplak aramaya maruz kaldım. Cezaevinden buraya sevk edildiklerini ve yaptıklarının insani bir uygulama olmadığını söyleyince zorla arama yaptılar. Eşyalarımız ve defterlerimiz aranmaya başladı. Defterlerimize el konuldu. Kürtçe yazılarımızı bize verilmedi ancak idarenin kontrolünden sonra verilebileceğini söylediler. Defterlerimi istediğimde inceleme yapılmadı, yapılıncaya verilecek deniliyor. Burada tecrit altında tutuluyorum. Revir, spor, açık görüş, telefon görüşmesi gibi cezaevi içinde gidiş ve gelişlerimde kimlik kartının gösterilmesi ve ayakkabılarımı çıkarmam isteniyor. Kütüphane den kitap alma konusunda sorunlar yaşıyoruz. Kütüphaneden hafta da sadece bir kitap almamıza izin veriliyor. Telefon görüş hakkımız 10 dakika ile sınırlandırılıyor. Benim şuan bir sağlık sorunum yok ancak koğuş arkadaşım A.O. durumu ağır, kalbi delik, Sağ ve Sol Şah damarları % 35-40 oranında tıkalı, damarlarındaki tıkanıklık son evre olan 3.evrede acil müdahale edilmesi gerekiyor. Ayrıca Sol tarafı kısmen felçli. Hastaneye sevkleri yapılıyor ancak tedavisi tamamlanmıyor. Bu mahpusun durumu çok ağırdır. Ayrıca bir diğer koğuş arkadaşım T.A. tüm dişleri kaldırıldı ancak tedavisine devam

edilmiyor. Diş hastanesine sevki yapılmıyor. Yapıldığı zamanda tedavi yapılmadan geri getiriliyor. Yemeklerin porsiyonları az, yetersiz. Kantine erişebiliyor ancak fiyatları çok yüksek olduğundan ihtiyaçlarımızı karşılamamız mümkün olmuyor. T.A. isimli koğuş arkadaşım dişlerinin tamamı kaldırıldığında katı yiyecekleri tüketemiyor. Sıvı yiyecek talepleri karşılanmıyor. Yeni yaşam, Evrensel Gazetelerini talep etmemize rağmen verilmiyor. Bakanlık genelgesinde yer almayan gazeteleri vermiyorlar'' şeklinde beyanda bulunmuştur.

CEZAEVLERİNDE YAPILAN GÖRÜŞMELER ve HEYETİMİZİN GÖZLEMLERİ NETİCESİNDE TESPİT EDİLEN HAK İHLALLERİ:

1-Kürkçüler Cezaevinde temizlik malzemelerinin çok nadiren verildiği, temizlik materyallerinin genellikle mahpusların kendi imkanlarıyla kantinden yüksek fiyatlara satın aldıkları, çeşme suyunun içilir olmadığı ancak maddi imkanı olmayan mahpusların kireçli çeşme suyu içmek zorunda kaldıkları, yine duş için günde yalnızca 1 saat sıcak su verildiği, tüm bu durumların sosyal devlet ilkesiyle bağdaşmadığı tespit edilmiştir.

2- Her iki cezaevinde de mahpuslarca istenilen gazete, dergi ve yayınların keyfi olarak verilmediği, özellikle Yeni Yaşam Gazetesinin okunmasının bilinçli olarak engellenmeye çalışıldığı, mektupların gelip gitmediği ya da çok geç gelip gittiği, Kürkçüler Hapishanesinde son dönemde kitap kota sayısının düşürüldüğü ve televizyon kanal sayısının da azaltıldığı, Osmaniye Hapishanesinde ise telefon görüşmeleri sırasında mahpusların cezaevine ilişkin olumsuz durumları aktarmaya başladıkları an kurumu kötüledikleri ve yalan yanlış bilgi verdikleri gerekçesiyle telefon görüşmesinin anında kesildiği, mahpusların bu şekilde bilgi edinme, haber alma, haber verme haklarının ihlal edildiği ve dış dünya ile ilişkilerinin kesilmeye çalışıldığı tespit edilmiştir.

3-Pandemi nedeniyle kaldırılmış olan sosyal aktivitelere devam edilmediği, sosyal aktivite olarak mahpusların sadece sohbet haklarından yararlandırıldığı, ancak spor ve sanatsal faaliyetlere ve atölyelere izin verilmediği, mahpusların cezaevi yetkililerinden sanatsal, sosyal etkinlikler talep ettiklerini fakat taleplerin keyfi bir şekilde yerine getirilmediği, yine kitap sayısına keyfi bir şekilde sınırlama getirildiği ve mevzuata uygun kitapların dahi mahpuslara verilmediği tespit edilmiştir.

4-Ağırlaştırılmış hapis cezası hükümlüsü bazı mahpusların sosyalleşmesinin önüne geçilerek günde sadece bir saat tek başına havalandırmaya çıkmalarına izin verildiği, aynı şekilde bu kişilerin sosyal aktivitelere de katılmalarına izin verilmediği, 25 yıldan fazla hükümlü olan bazı mahpusların ise tek kişilik koşullarda tutuldukları, kendilerine adeta tecrit uygulandığı tespit edilmiştir.

5-İdare ve Gözlem Kurullarının mahpusların koşullu salıverilme ve denetimli serbestlik haklarından yararlanıp yararlanmayacaklarına yönelik iyi halli olup olmadıkları kararı verirken soyut ve subjektif yorumlarda buldukları, politik temelli yargılamalar neticesinde kesinleşen hapis cezası bulunan mahpuslar açısından pişman olduklarına dair beyan istenildiği, bu sebeple birçok mahpusun, denetimli serbestlik ve koşullu salıverilme haklarından mahrum bırakıldığı, bazı mahpusların cezalarının infazı bir yılın altına düşmesine ve hiçbir disiplin cezasının olmamasına rağmen İdare ve Gözlem Kuruluna yazılan dilekçeleri cevapsız bırakılarak mahpuslara yönelik ayrımcılık yapıldığı ve mahpusların yaşamış oldukları bu belirsizlikten dolayı psikolojik sıkıntılar yaşadıkları tespit edilmiştir.

6- Kürkçüler Hapishanesinde hastaneye sevklerde ağız içi arama yapıldığı, bu uygulamayı kabul etmeyen mahpusların hastaneye sevklerinin gerçekleştirilmediği, hastaneye sevk edilenlere ise ağız kontrolü yapıldığı, kontrollerin çıplak el ile eldiven takılmadan gerçekleştirildiği, dişlerinin zarar gördüğü, ağız kontrol usulünün güvenlik önleminde ziyade kötü muamele aracı olarak kullanıldığı, mahpusların ise bu uygulamayı gayri insani buldukları için yapılan ağız içi arama uygulamasına maruz kalmamak amacıyla ağır hasta mahpuslar da dahil mahpusların hastaneye gitmek istemedikleri, ağız içi aramayı kabul etmedikleri için uzun süredir hastane sevkleri yapılmayan

birçok mahpusun ciddi sağlık problemleri yaşadıkları ve ağız içi aramayı kabul etmeyen mahpuslar hakkında disiplin cezaları verildiği yapılan görüşmeler sonucu tespit edilmiştir. (Bu hususta derneğimizce farklı tarihlerde TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu'na, Türkiye İnsan Hakları Eşitlik Kurumu (TİHEK), Adana Valiliği Kolluk Gözetim Komisyonuna başvuruda bulunmuş, CHP, DEVA, SAADET, TİP, DEM PARTİ, GELECEK Partilerine ise bu duruma ilişkin tespit ve değerlendirme raporu gönderilmiştir. Adana Valiliği tarafından derneğimize gönderilen cevabi yazıda Adana İl Jandarma Komutanlığı tarafından soruşturmaya yer yer olmadığı yönünde karar verildiği anlaşılmıştır.)

7-Kürkçüler ve Osmaniye Hapishanelerinde son bir yıl içerisinde sayısız sevk/sürgün gerçekleştirildiği, bu sevk/sürgün öncesi mahpuslara bilgi verilmediği, bazen kıyafetlerini toplamaya dahi izin verilmediği, sevk/sürgünün yapılacağı gün mahpusların bu durumdan haberdar oldukları, götürülecekleri hapishanenin söylenmediği, mahpusların genellikle ailelerinden uzak hapishanelere ve özellikle yoğun izolasyonun uygulandığı S, Y ve Yüksek Güvenlikli Hapishanelere sevk/sürgün edildikleri tespit edilmiştir.

8-Kürkçüler F Tipi ve Osmaniye T Tipi Kapalı Hapishanelerinde 27.11.2023 tarihi itibarıyla 2-3 mahpustan oluşan gruplar halinde 5'er günlük açlık grevi başlatıldığı, mahpuslar tarafından açlık grevine başlanma sebebi olarak başta İmralı Ada Hapishanesinde uygulanmaya başlanan ve ardından tüm hapishanelere yayılan tecrit ve izolasyonun son bulması amaçlı olduğu heyetimize aktarılmıştır. Kürkçüler F Tipi Kapalı Hapishanesinde açlık grevinde bulunan 10 mahpusa 11 gün hücre cezası verildiği, mahpusların vitamin taleplerinin karşılanmadığı, kendilerine sadece şeker, tuz ve karbonat verildiği yine Osmaniye T Tipi Kapalı Hapishanesinde açlık grevinde bulunan 3 mahpustan 2'sinin Kırşehir S Tipi diğerinin Samsun Kavak S Tipi Kapalı Hapishanelerine sürgün edildikleri tespit edilmiştir.

YAŞANAN HAK İHLALLERİNE DAİR HUKUKİ DEĞERLENDİRMELER

1-İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE YASAĞI

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 3. maddesinde “*Hiç kimse işkenceye, insanlık dışı yahut onur kırıcı ceza veya muameleye tabi tutulamaz*” denilerek işkence ve sair kötü muameleyi kısa ve öz biçimde yasaklamış, işkence ve sair kötü muamele yasağının kapsamını 1984 tarihli Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ndeki tanımın ışığında İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi içtihatlarıyla belirlemiştir. AİHS'in 3. maddesi yukarıda da belirttiğimiz üzere, işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve ceza kavramlarına yer vermiştir. İşkence yasağı, insanlık dışı ve küçük düşürücü muameleleri de kapsayan üst kavramdır. İHAM, İHAS 3.madde kapsamındaki işkence, insanlık dışı veya onur kırıcı muamele şeklindeki hareketlerin aralarındaki düzey, yoğunluk, ağırlık ve etkilerine dair farkları gözetererek bu muameleleri birbirinden ayırmaktadır.

AİHM'e göre bir eylemin ağırlık düzeyi itibarıyla 3. maddenin kapsamına girebilmesi için muamelenin; süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ve bazı durumlarda, mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi olayın içinde yer alan tüm koşullar değerlendirilir. Eylemin amacının mağduru aşağılamak ya da küçük düşürmek olup olmadığı sorusu göz önüne alınması gereken bir unsur olsa dahi böyle bir amacın yokluğu 3. madde ihlalinin kesin olarak bulunmayacağı anlamına gelmemektedir. Bir bireyi utandıran ya da küçük düşüren, onun insanlık onuruna saygı göstermeyen

ya da saygıyı azaltan ya da bireyin ruhsal ve fiziksel direncini kırarak şekilde korku, ıstırap ya da aşağılık duygusu uyandıran muamele 3. madde anlamında kötü muamele olarak değerlendirilmektedir. Aynı zamanda AİHM; Sözleşmenin 3. Maddesi kapsamında işkence dışındaki diğer kötü muamele uygulamalarında “insanlık dışı, onur kırıcı ve aşağılayıcı” terimlerini kullanmaktadır. Kararlarda kötü muamelenin 3. Madde ihlaline yol açması için “fiziksel yaralamaya ya da yoğun bir fiziksel veya ruhsal acı veya ıstırapa sebebiyet vermiş olması” ya da “küçük düşürme veya ıstırapın, meşru bir muamele veya cezada zorunlu olarak bulunan küçük düşürme veya ıstırap düzeyinin ötesine geçmesi gerektiği” açıklanmaktadır.

5275 Sayılı Kanunun “Hapis cezasının infazında gözetilecek ilkeler” başlıklı 6. Maddesinin 1. Fıkrasının b bendinde “*Ceza infaz kurumlarında hükümlülerin düzenli bir yaşam sürdürmeleri sağlanır. Hürriyeti bağlayıcı cezanın zorunlu kıldığı hürriyetten yoksunluk, insan onuruna saygının korunmasını sağlayan maddî ve manevî koşullar altında çektirilir.*” denilmek suretiyle mahpusların hapisanede tutulma koşullarının insan onuru ile bağdaşacak koşullar altında olması gerektiği düzenlenmiştir.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Avrupa Cezaevi Kuralları hakkında (2006) 2 no’lu Tavsiye Kararında özgürlüğünden yoksun bırakılmış olan herkesin cezalandırılmalarına veya tutuklanmalarına hükmedilen kararlar yasal olarak ellerinden alınmayan tüm haklara sahip olmaya devam ettiği, bu nedenle özgürlüğünden yoksun bırakılmış herkese insan haklarına saygı çerçevesinde davranılması gerektiği belirtilmiştir. Bununla birlikte mahpuslara sağlanan barınma ve özellikle uyku koşulları insan onuruyla ve mümkün olduğunca özel hayatın gizliliğiyle bağdaşması gerektiği, iklim koşulları ve özellikle metrekaresi, havanın küp hacmi, aydınlatma, ısıtma ve havalandırma açısından sağlık ve hijyenin gereklerine uygun olması gerektiği vurgulanmıştır.

AİHM içtihatlarında da devletin bir kişinin insan onuruna saygı ile bağdaşır koşullarda alıkonulmasını güvence altına almak zorunda olduğu ve kişiye uygulanan tedbirin infazında izlenecek tutum ve yöntemin, kişiyi tutuklamanın doğasında kaçınılmaz olarak var olan ıstırap düzeyini aşan bir yoğunlukta sıkıntı ve zorluğa maruz bırakmaması gerektiği vurgulanmaktadır. İşkence suçu doğrudan soruşturulacak ve kovuşturulacak suçlardan olduğundan işkence suçunu işleyen memur ve diğer kamu görevlilerinin soruşturulması için izin alınmasına gerek olmayacaktır. Ayrıca belirtmek gerekir ki TCK m.94/6 uyarınca işkence suçu zamanışımına uğramamaktadır. İşkence, insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yapılması tümüyle yasaktır. Bu yasak yalnız mahpuslara doğrudan bedensel ya da ruhsal zarar verilmesini yasaklamakla kalmaz. Mahpusun içinde yaşayacağı koşulların tümünü içerir.

Ziyaret gerçekleştirilen Kürkçüler F ve T Tipi Kapalı Hapishanesinde 2021 Ağustos ayından bu yana ağız içi arama uygulamasının var olduğu, bu uygulamanın **görevli Jandarma personelleri tarafından gerçekleştirildiği**, bu uygulamanın Jandarma personelinin mahpusları hastane sevki için teslim aldığı esnada gerçekleştirilmek istendiği, mahpusların **odalarından çıkıp Jandarma personelinin kendilerini teslim alacağı yere gelinceye kadar 4 ayrı üst arama, dedektörlü arama ve X-Ray aramasından geçtiği ancak buna rağmen Jandarma personeline mahpuslara ağız içi arama yapılmak istendiği**, mahpuslar tarafından bu uygulamanın **hekim nezaretinde ve mevzuata uygun** bir şekilde yapılmadığı için **keyfi olduğu** ve bu uygulamanın Jandarma personeli tarafından yapılması nedeniyle **insan onuruna aykırı** olarak nitelendirildiği, bu uygulamanın doktor nezaretinde ve

mevzuata uygun bir şekilde yapılması istenildiğinde ise Jandarma personeli tarafından "*Aramayı kabul etmiyor.*" şeklinde tutanak tutularak mahpusun hastaneye sevkinin gerçekleştirilmediği tespit edilmiştir.

Yasal düzenlemelerde ancak çok özel koşullarda uygulanabileceği belirtilen çıplak arama, ağız içi arama gibi istisnai uygulamalar son yıllarda mevzuat hükümleri gerekçe gösterilerek yaygın bir şekilde uygulanmaktadır. Bu tür uygulamaların kapatılma koşulları altında bulunan bireylerin mahremiyetini ve onurunu ihlal ettiği, moral değerlerini düşürdüğü ve ruhsal bütünlüklerine zarar verdiği mahpus anlatımları ile de sabittir.

Oysa ki **Mahpuslara Muameleye Dair Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kurallarında** "*Aramaların, insanlık onuruna ve aranılanların mahremiyetine saygılı olacak şekilde ve aynı zamanda ölçülülük, yasalılık ve gereklilik ilkeleri çerçevesinde yürütülmesi*" gerektiği açıkça ifade edilmiştir.

Yine Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmeliğinin 34. maddesinin 2. fıkrasının c bendi şu şekildedir:

*"..Aranan kişinin beden çukurlarında bir şeyin bulunduğuna dair makul ve ciddi emarelerin bulunması hâlinde öncelikle, hükümlüden madde veya eşyanın kendisi tarafından çıkartılması istenir, aksi hâlde bunun zor kullanılarak gerçekleştirileceği bildirilir. **Beden çukurlarındaki arama, cezaevi tabii tarafından yerine getirilir.**"*

Yukarıda hukuki mevzuatta da belirtildiği üzere mahpusa yapılacak olan ağız içi arama için öncelikle mahpusun beden çukurlarında bir şeyin bulunduğuna dair makul ve ciddi bir emarenin bulunması, mahpusun bu eşyayı kendi isteği ile çıkarmasının istenmesi aksi durumda ise arama yöntemine başvurulur. Mevzuata göre beden çukurlarında yapılacak olan arama işleminin bir hekim tarafından yerine getirilmesi gerekmektedir. Yine ulusal ve uluslararası mevzuat uyarınca, mahpuslara yapılan her türlü arama işleminin insan onuruna ve mahpus mahremiyetine hâle gelmeyecek şekilde yapılması esastır. Ancak 2021 yılı Ağustos ayından bugüne değin Kürkçüler F Tipi Kapalı Hapishanesinde uygulanan ağız içi arama yukarıda belirttiğimiz hiçbir ulusal ve uluslararası mevzuata uyulmadan gerçekleştirilmektedir. Mahpusların ağız içi araması Jandarma personeli tarafından gerçekleştirildiği yönündeki mahpus anlatımları durumun vahametini göstermeye yetmektedir. Aramanın hapishane hekimi tarafından değil de Jandarma personeli tarafından gerçekleştirilmesi mahpuslar tarafından insan onuruna aykırı olarak nitelendirilmekte ve mahpuslar Jandarma personeli tarafından yapılan bu uygulamayı kabul etmemektedirler.

Kaldı ki ulusal mevzuat uyarınca; bu aramaya mahpusun beden çukurlarında bir eşya bulundurduğu yönünde ciddi ve makul bir emarenin varlığı halinde başvurulması gerekmekteyken böylesi bir durumun varlığı dahi söz konusu değilken mahpusların ağız içlerinin aranması bu uygulamanın son derece keyfiyet barındırdığı ve herhangi bir kriter göz önünde bulundurulmadan, sistematik bir şekilde uygulanması nedeniyle de artık mahpuslar açısından insan onurunu, kişi bütünlüğünü hedef alan, acı verici, aşağılayıcı, onur kırıcı bir fiil olarak icra edildiği değerlendirilmektedir. Tüm bu nedenlerle

mahpusların mahremiyetini ve onurunu ihlal eden, moral değerlerini düşüren ve ruhsal bütünlüklerine zarar veren ağız içi arama uygulamasına derhal son verilmelidir.

2-SAĞLIĞA ERİŞİM HAKKINA DAİR TEMEL İLKE VE DÜZENLEMELER

Dünya Sağlık Örgütü Anayasası sağlık tanımı çerçevesinde Sağlık hakkı bireylerin fiziksel, ruhsal, sosyal iyilik halinin sağlanması için sahip oldukları hakları içerir. Sağlık hakkı yaşam hakkının tamamlayıcısıdır ve sağlıklı olmak yaşam hakkının temel koşuludur. Mahpusların İslahında Temel İlkeler- Mandela Kuralları (Kural 22-26), Tıbbi Etik İlkeler (md. 1), Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Avrupa Cezaevi Kuralları hakkında (2006) 2 nolu Tavsiye Kararı (md. 40.3) gereği cezaevindeki tutuklu ve hükümlüler, yasal statülerine bakılmaksızın, aynı kalite ve standartta, ülke genelinde mevcut, kapatılmamış olan kişilere sağlanan tıbbi bakıma eşit erişim hakkına sahiptir.

AİHM'e göre, bir mahpusun ihtiyaç duyduğu tıbbi yardıma ulaşımını engelleyen eksiklikler AİHS'ın yaşam hakkını düzenleyen 2. maddesinin ihlaline, gerekliliği tespit edilen tedavinin sağlanmaması ve ölümcül hastalığa yakalanmış kişiler veya sağlık durumu sürekli şekilde cezaevi koşulları ile uyumsuz hale gelmiş kişilerin alıkonulmaya devam etmesini ise işkence ve kötü muamele yasağını düzenleyen 3. maddesinin ihlaline sebep olmaktadır.

Yine AİHM'in yerleşik içtihatlarına göre; *"Devlet bir kişinin insan onuruna saygı ile bağdaşır koşullarda alıkonulmasını güvence altına almak zorundadır ve kişiye uygulanan tedbirin infazında izlenecek tutum ve yöntem, kişiyi tutuklamanın doğasında kaçınılmaz olarak var olan ıstırap düzeyini aşan bir yoğunlukta sıkıntı ve zorluğa maruz bırakmamalıdır."* Hapishanede bulunan tutuklu ve hükümlüleri de kapsayacak şekilde sağlık hakkı, 1955 tarihli BM Mahpuslara Uygulanacak Asgari Standartlar, 1982 tarihli BM Tıbbi Etik İlkeler, 1988 tarihli BM Herhangi Biçimde Alıkonulan veya Hapsedilen Kişilerin Korunması için İlkeler Manzumesi, 1990 tarihli Mahpusların İslahı için Temel İlkeler ve 1990 tarihli Özgürlüğünden Yoksun Bırakılmış Çocukların Korunmasına İlişkin Birleşmiş Milletler Kuralları ile tanımlanmıştır.

Kürkçüler F Tipi Kapalı Hapishanesinde uygulanan ağız içi arama uygulaması ve her iki hapishanede mahpusların tedavilerinde yaşanan sorunlar mahpusların Sağlık ve Tedavi Hakları önünde ciddi bir engel olarak devam etmektedir. Derneğimiz verilerine göre; Kürkçüler F ve Osmaniye T Tipi Kapalı Hapishanelerinde çok sayıda hasta mahpus bulunmaktadır. 2021 yılı Ağustos ayından bu yana uygulanan ağız içi arama uygulamasını kabul etmeyen mahpusların hastane sevklerinin gerçekleştirilememesi ve yine her iki hapishanede tutulan pekçok mahpusun etkin tedavilerinin yapılmaması başta hasta mahpusların olmak üzere tüm mahpusların sağlık durumu açısından biz insan hakları kuruluşlarını endişelendirmektedir. Bu nedenlerle hasta mahpusların tedavileri ile sağlık hizmetlerine erişimleri önündeki tüm engeller derhal kaldırılmalı, hasta mahpusların tedavileri gerçekleştirilmeli yine AİHM'in Gülay Çetin/Türkiye Kararında belirttiği hususlara uyulmalı, hasta mahpusların tahliye edilmemesinin AİHS'ın 3. maddesinin ihlaline sebep verdiği hatırd tutulmalıdır.

3-İFADE VE HABER ALMA ÖZGÜRLÜĞÜ

Haberleşme özgürlüğüne yapılan müdahaleler, Anayasa madde 13'te düzenlenen "demokratik bir toplumda gerekli" görülmeli ve "ölçülülük ilkesi" ne uygun olmalıdır. Ceza infaz kurumlarına gelen veya bu kurumlardan gönderilen yazışmalara yapılan müdahalelere gerekçe yapılabilecek makul nedenlerin, somut olayın tüm koşulları çerçevesinde objektif bir gözlemciyi haberleşme hakkının kötüye kullanıldığına ikna edebilecek nitelikte olaya özgü olgu ve bilgilerle gerekçelendirilmesi gerekmektedir. Mahpusların mektuplarının geciktirilmesi, sakıncalı diye gerekçesiz bir şekilde mektupların bir kısmının ya da tamamının çizilmesi haberleşme özgürlüğü ihlalidir.(AYM, 10.03.2020 tarih ve B.No: 2017/20669)

Haberleşme özgürlüğünün içinde zamanında bilgi ve habere erişim hakkı da dâhildir. İdare mahpusa mektupları zamanında teslim etmek ile yükümlüdür. Her iki hapisanede de mahpuslar, Yeni Yaşam Gazetesi başta olmak üzere istedikleri gazete, kitap gibi yayınlardan faydalanmaları engellenmektedir.

Hapishanelerde bulunan mahpusların yayınlardan yararlanmasına ilişkin esaslar 5275 sayılı Kanun'un ilgili hükümlerinde düzenlenmiş olup ilgili hükümler uyarınca *Mahpus ceza infaz kurumlarında bulunan emanet hesabına yatırılan paradan karşılanması koşuluyla herhangi bir yayının kurumca satın alınarak kendisine verilmesini isteyebilir*, resmi kurumlar, üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile Cumhurbaşkanı tarafından vergi muafiyeti tanınan vakıflar ve kamu yararına çalışan dernekler tarafından çıkarılan gazete, kitap basılı yayımlar mahkemelerce yasaklanmamış olması koşulu ile mahpusa ücretsiz olarak ve serbestçe verilir, mahpus kurum kütüphanesinden serbestçe yararlanma imkânına sahiptir.

Bu sebeplerle herhangi bir mahkeme kararı ile yasaklanmamış olmasına rağmen yine birçok yayınevi, bayii ve kitapçıda satılan, resmi abonelik yaptırılan ve mahpusların kendi bütçelerinden almak istedikleri gazete ve basılı yayınların her iki hapisanede tutulan mahpuslara uzun b,r süredir verilmemesi ifade ve haber alma özgürlüğünün ihlaline sebebiyet vermekte olup mahpusların haberleşme ve ifade hürriyetlerinin önündeki engeller kaldırılmalıdır.

4-ÖZEL HAYATA VE AİLE HAYATINA SAYGI HAKKI İHLALİ

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin Avrupa Cezaevleri Kuralları Başlıklı (87) 3 No'lu Tavsiye Kararı'nda 'Tutukluların Dağıtılması' başlığı altında düzenlenen 7. maddede "*Tutukluların tutukevine dağıtılmasında, onların özellikle hukuki ve yasal durumları (sanık ya da hükümlü, ilk mahkumiyeti, kısa ya da uzun süreli olup olmadığı gibi), fiziksel durumları (genç, yetişkin, normal, hasta ya da akıl hastası ya da anormal) cinsiyetleri ve yaşları; hükümlüler söz konusu ise onlara uygulanacak davranışların özellikleri dikkate alınır.*" denilmektedir. 17.09.2019 tarihli AİHM Avşar ve Tekin/Türkiye kararında başvuruçuların ailelerinden uzakta uzun süre hapsedilmeleri ve aile ilişkilerine etkisi; aile hayatına bu müdahalenin, sağlanması istenen meşru hedef ile ölçülü olmaması sebebiyle demokratik toplumun gerekliliklerine uymayan bir tedbir olduğu görüşüne varılmıştır.

Heyetimizce her iki hapisshanede yapılan görüşmelerde mahpusların kendi talepleri dışında, kendilerine öncesinden herhangi bir bilgi verilmeksizin, bazen kıyafetlerinin toplanmasına dahi izin verilmeden ailelerinden uzak hapisshanelere sevk/sürgün edildikleri tespit edilmiştir. Mahpusların ailelerinden uzak hapisshanelere sevk/sürgün edilmeleri aile görüşlerini neredeyse imkansız hale getirmekte ve mahpusların dış dünya ile iletişimlerini ortadan kaldırmaktadır. Bu nedenle mahpusların dış dünya ile iletişimlerini neredeyse ortadan kaldıran ve aile ve özel yaşamları üzerinde onarılamaz hasarlara neden olan irade ve talep dışı sevk/sürgünlere son verilmelidir.

5-KİŞİ ÖZGÜRLÜĞÜ VE GÜVENLİĞİ HAKKI

01.01.2021 tarihinde yürürlüğe giren “Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik” ile birlikte denetimli serbestlik, koşullu salıverilme gibi mahpus lehine olan uygulamalarda iyi halin belirlenmesi için bir takım yeni kriterler getirilmiştir. Bunun başında ise mahpusun “işlediği suçtan dolayı pişmanlık duyması” kriteri gelmektedir. Pişmanlık; içe dönük ve kişinin vicdanı ile ilgili olan duygusal bir tepkime halidir. Kişinin pişmanlık beyanının samimiyeti tam anlamıyla ölçülebilmesi mümkün değildir. Pişmanlık kriteri dışında infazın tüm aşamalarında, mahpusun hapisshanelerin düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uyup uymadığı, haklarını iyi niyetle kullanıp kullanmadığı, yükümlülüklerini eksiksiz yerine getirip getirmediği, toplumla bütünleşmeye hazır olup olmadığı, tekrar suç işleme ve mağdura veya başkalarına zarar verme riskinin düşük olup olmadığı, iyileştirme ve eğitim-öğretim programları ile spor ve sosyal faaliyetler, kültür ve sanat programları, aldığı sertifikalar, kitap okuma alışkanlığı, diğer mahpuslar ile hapisshane görevlileri ve dışarıyla olan ilişkileri, hapisshane kuralları ile hapisshane bünyesindeki çalışma kurallarına uyumu ve aldığı disiplin cezalarının dikkate alınacağı düzenlenmiştir. Yine bu kapsamda kurullar mahpuslarla mülakat yapabilecek ve burada sordukları soruların cevabına göre iyi hal değerlendirmesi yapabilecektir. Ancak burada mahpuslara sorulacak soruların denetlenmesine ilişkin herhangi bir mekanizma bulunmamaktadır. Görüldüğü üzere hukuka aykırı bu yönetmelikle beraber hapisshane idareleri mahpus hakkında ancak ve ancak yargı makamlarının karar verebileceği hallerde yargı makamlarının yetkilerini dahi aşan bir yerde konumlandırılmış ve karar mercii haline getirilmiştir. Bu da hapisshane idarelerinin mahpuslara karşı sınırsız yetkiyle donatılarak keyfi kararlar alabileceği anlamına gelmektedir. Son birkaç ayda Çukurova Bölge Hapisshanelerinde koşullu salıverilme tarihi geldiği halde haklarına “iyi halli olmadıklarına” yönelik kararlar verilen pekçok mahpusun tahliyesi bu keyfi kararlarla engellenmiştir.

GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİMİZ

Yasal ve uluslararası mevzuat evrensel hukuk ilkeleri ile birlikte göz önüne alındığında; derneğimize gelen başvurular sonucunda yapılan mahpus görüşmelerinde tespit edilen işkence yasağı, sağlık ve tedaviye erişim hakkı, kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı, haberleşme özgürlüğü, ifade özgürlüğü ihlallerinin sebebi olan hapisshane idaresi ve personeli uygulamalarının ve eylemlerinin sonlandırılması ve idarenin pozitif yükümlülüklerini yerine getirmesi gerekmektedir.

Raporda görüldüğü üzere mahpusların en temel insan hakları dahi askıya alınmış ve mahpuslar üzerindeki tecrit en üst seviyeye çıkarılmıştır. Mahpusların hapisshane koşullarında sosyalleşebilmesi, infaz sürelerinde sosyal ilişkilerden kopmamaları, bedensel ve ruhsal sağlıkları açısından ortak alan faaliyetleri büyük önem arz etmektedir. Özellikle yüksek güvenlikli

hapishanelerde tutulan mahpusların beden ve ruh sağlıkları için uzun süre veya süresiz sosyal yalnızlaştırmaya maruz bırakılmamalıdır. Pandemi ile birlikte başlayan süreçte mahpusların ortak alan faaliyetlerinin yaptırılmaması mahpusların içinde bulunduğu tecrit koşullarının ağırlaşmasına neden olmuştur. AİHM, tamamen duyuşal yalıtma ile birlikte bütünüyle sosyal yalıtmanın kişiliği tahrip edeceğini ve güvenlik veya başka gerekçelerle haklı gösterilmeyecek bir insanlık dışı muamele biçimi oluşturacağını belirtmiştir.

Mahpusların dış dünya ile iletişim kurması, toplumdan tamamen kopmadan, meydana gelen gelişmeleri takip edebilmesi için en önemli iletişim araçlarının başında süreli ve süresiz yayınlar gelmektedir. Mahpuslar kitaplar sayesinde birçok konuda kendilerini geliştirirken gazete ve dergiler sayesinde toplumda yaşanan gelişmeleri takip edebilmektedir. Bu durum tecridin mahpuslar üzerindeki etkilerinin bir parça olsun azalmasına neden olmaktadır. Ancak hapishanelerde kitaplara getirilen kısıtlamalar ile dergi ve gazetelere getirilen yasaklamalar nedeniyle mahpuslar ifade özgürlüğü kapsamında bilgi ve kanaatlere ulaşma özgürlüğü ve haber alma hakkından faydalanamamaktadır. Bu uygulamalara derhal son verilmelidir.

Ailelerinden uzak bölgelere sürgün edilen mahpusların aileleri kapalı görüş yapabilmek için uzun seyahatler yapmak durumunda kalmakta, bu durum mahpus ailelerinin sağlığını da riske atmaktadır. Bu sebeple mahpuslara daha fazla telefon hakkı sağlanmalı ve en azından ziyaretçi listesindeki herkesle telefon ile görüşebilme imkanı sağlanmalıdır.

Hapishanelerde yüzlercesi ağır, binlerce hasta mahpus bulunmaktadır. Türkiye'nin taraf olduğu Uluslararası Sözleşme hükümleri bu denli açık olmasına rağmen, sözleşme hükümlerine uyulmamakta ve hasta mahpusların Sağlık Hakları sistematik bir biçimde ihlal edilmektedir. Ağır hasta mahpusların infazları durdurulmalı ve derhal tahliye edilmeleri için gerekli işlemler yapılmalıdır. Yine bütün hasta mahpusların insan onuruna yakışır bir şekilde eksiksiz olarak tedavileri sağlanmalıdır.

Hukuka aykırı olan "Gözlem ve Sınıflandırma Merkezleri ile Hükümlülerin Değerlendirilmesine Dair Yönetmelik" ile hapishane idarelerinin mahpuslara karşı sınırsız yetkiyle donatılarak keyfi kararlar alabileceği uygulamalar gerçekleştirilmektedir. Yukarda bahsi geçtiği üzere hapishane idareleri yeni yönetmelik ile kendilerine verilen yetkileri kötüye kullanmaya başlamıştır. Bu uygulamaya derhal son verilmelidir.

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ ADANA ŞUBESİ **HAPİSHANELER KOMİSYONU**